

Täysistunto

Keskiviikko 18.11.2015 klo 14.06—19.11

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 40/2015 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 5/2015 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 5/2015 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.14 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Onko elämää sotien ulkopuolella? Kyllä on. Opiskellaan muun muassa paljon.

Osana suuria säästöjä hallitus on uudistamassa opintotukijärjestelmän, ja sen osana opintotuen indeksisidonnaisuudesta luovuttaisiin. Opintorahan määriä ei enää tarkistettaisi 1.8.2016 KEL-indeksin muutoksen perusteella, minkä jälkeen opintorahan määrä ei enää seuraisi elinkustannusten kehitystä.

Opintorahan perusmääriä ja siihen vanhempien tulojen perusteella tehtäviä korotuksia on 1.8.2014 alkaen korotettu lukuvuosittain kansaneläkeindeksin muutoksen perusteella. Viimeisin korotus on tehty lukuvuoden 2015 alusta, 1.8.2015 lukien. Opintorahan indeksisidonnaisuuden tarkoituksena on ollut opintorahan reaaliarvon ja tuen ostovoiman säilyttäminen, mikä osaltaan turvaa tukea saavien opiskelijoiden mahdollisuuksia keskittyä opiskeluun opintotuella. Hallitusohjelman mukaan opintotuen indeksisidonnaisuus lakautetaan 2016 lukien. Tällöin opintorahan indeksisidonnaisuus olisi ollut voimassa kaksi vuotta — siis huomattavasti: vain kaksi vuotta.

Opintososiaaliset edut ovat osa sosiaaliturvaa, eivät opiskelijoiden palkkaa. Etuuksien tarkoitus on tarjota kaikille mahdollisuus täysipäiväiseen opiskeluun. Jotta tasa-arvoiset opiskelumahdollisuudet toteutuisivat, tulee opintososiaalisen tukijärjestelmän olla kunnossa ja opintotuen olla indeksiin sidottu. Jo nykyisellään opintoraha on tasoltaan varsin matala, ja varsinkin kaikista heikoin toisen asteen opiskelijan tuki ei riitä turvaamaan perustoimeentuloa. Opintorahan tason jäädessä jälkeen yleisestä kustannustason noususta joutuvat opiskelijat osallistumaan entistä enemmän palkkatyöhön opintojen ohella, jolloin opiskeluajat pitenevät. No, tämäkään ei ole linjassa hallituksen kaavailemien opintoaikojen lyhennysten kanssa.

Hallitus on tekemässä tietoisin valinnan opintorahan erottamisesta yleisestä elinkustannusten kehityksestä. Tämän jälkeen opintotuki on ainoa varsinaiseksi toimeentulomuodoksi tarkoitettu tulonsiirto, jonka määrä ei seuraa yleistä kustannuskehitystä. On selvää, että opintotuen indeksisidonnaisuuden poistaminen heikentää pidemmällä aikavälillä opintotu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2015 vp

en riittävyttä ja voi jo vaikuttaa perustuslaissa turvattuun mahdollisuuteen saada varattomuudesta huolimatta kykyjensä ja tarpeidensa mukaista opetusta, kun kustannustaso nousee. Opintotuen indeksisidonnaisuuden poistaminen lisää siten eriarvoistumista suomalaisessa yhteiskunnassa. Mielestäni opintotukea tulisi myös uudistaa siten, että siitä tulisi mahdollisimman yksinkertainen ja tasa-arvoinen järjestelmä.

Arvoisa puhemies! Edellä sanomani perusteella ehdotan, että lakiesitys hyväksytään muutoin mietinnön mukaisena paitsi 11 § muutettuna seuraavasti:

11 §, Opintorahan määrä, uusi momentti: "Edellä 1 ja 3 momentissa säädettyjä opintorahan määriä korotetaan kunkin lukuvuoden alusta lukien siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään. Euromäärät pyöristetään lähimpään senttiin."

17.19 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän edustaja Gustafssonia äärimmäisen tärkeästä ja hyvästä puheenvuorosta. Voin omalta osaltani kannattaa tehtyä esitystä ja hämmästelen hieman sitä, missä on opetusministeri, missä ovat hallituksen rivit — muutama täältä löytyy. Voin saman tien hämmästellen seurata, että hallitus esittää opintorahan poistamista kansaneläkeindeksistä. Tietääkö edustaja Zyskowiec esimerkiksi sitä, että hallitus siis leikkaa jo tällä hetkellä köyhyysrajan alapuolella olevilta ihmisiltä? Ja tietääkö vaikka edustaja Zyskowiec tässä vaiheessa, mitä tämä tarkoittaa koulutuksen tasa-arvolle, mitä tämä tarkoittaa koulutuksen saavutettavuudelle?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Tähän liittyen totean edustaja Aallolle, että huomenna, kun tämä käsitellään yksityiskohtaisessa käsittelyssä, nämä esitykset tehdään siinä vaiheessa.

17.20 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa rouva puheenjohtaja! Tein vuonna 2010 lakialoitteen, jossa esitin opintotuen sitomista kansaneläkeindeksiin. Samalla esitin myös opintotuen tason nostamista, asumislisän maksamista myös oppilaitoksen lomakuukausilta ja vanhempien tulojen vaikutuksen poistamista opintotuen myöntämisperusteista. Silloin lakialoitteen perusteisiin kirjoitin: "Opiskelijoiden opintoraha on riittämätön opiskelijan toimeentulon takaamiseksi. Kouluttamisen ja tutkinnon opiskelemisen on oltava mahdollista ilman velkaantumista, varakasta taustaa tai opiskeluilta ajan vievää työntekoa." Nämä perusteet ovat edelleen voimassa.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitusneuvotteluissa vuoden 2011 keväällä saatiin aikaan päätös, jota opiskelijat olivat yrittäneet ajaa jo vuosikymmeniä. Opintotuki oli tuolloin ainoa etuus, jota ei ollut sidottu kansaneläkeindeksiin — edellinen hallitus oli sitonut lapsilisän. Ja nyt, vain neljä vuotta myöhemmin, hallitus on poistamassa indeksisidonnaisuuden opintotuesta ja myös lapsilisästä, jota keskusta piti erityisen suurena voittona silloin.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä indeksiinsitomispäätös oli suuri saavutus opiskelijajärjestöjen työlle ja myös meidän tärkeitä tavoitteita neuvotteluissa. Ja silloin harva olisi uskonut, että tilanne on se, että täysimääräinen indeksi tuli vain yhtenä vuonna, sen jälkeen Stubbin hallitus leikkasi indeksiä, ja nyt Sipilän hallitus on poistamassa indeksin kokonaan.

Toimin opintotuesta vastaavana ministerinä vuosina 2011—2014. Tänä aikana joka ikinen vuosi tehtiin esityksiä opintotuen leikkaamisesta, opintotuen heikentämisestä, mutta opintotukeen käytettävää kokonaissummaa ei pienennetty. Sen sisällä tehtiin muutoksia:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2015 vp

muun muassa se, että maksettavia opintotuen tukikuukausia vähennettiin, mutta vastaavalla summalla opintorahan tasoa korotettiin.

Arvoisa puhemies! Pidän sitä yhtenä vasemmiston saavutuksista viime kaudella, että opiskelijat ja opintotuki säästyivät leikkauksilta. Mutta kun nyt koulutuslupauksen siivittämistä hallitukseen marssivat keskusta, kokoomus ja perussuomalaiset, ne lupaukset, joita kuvien kera annettiin ennen vaaleja, unohdettiin täysin.

Arvoisa rouva puhemies! Indeksisidonnaisuuden poistaminen merkitsee sitä, että opintotuki, opintoraha tulee jäämään jälkeen joka ikinen vuosi siltä ryhmältä, jonka tulotaso on jo nyt köyhyysrajan alapuolella. Itse asiassa pelkkä opintoraha ja asumislisä, yksissään, eivät riitä edes kattamaan opiskelijoiden keskimääräisiä asumiskustannuksia, jotka ovat tällä hetkellä noin 512 euroa kuukaudessa.

Arvoisa rouva puhemies! Indeksien poistaminen on täysin väärä päätös. Se on kohtuuton päätös, ja se on julma päätös. Mutta tämä ei yksin edes riitä kokoomukselle ja opintotuesta vastaavalle ministeri Grahn-Laasoselle. Nimittäin lisäksi hallitusohjelmassa suunnitellaan säästöjä opintotuesta tällä hallituskaudella 70 miljoonalla eurolla ja pidemmällä aikavälillä 150 miljoonalla eurolla. Tämä jälkimmäinen summa, 150 miljoonaa euroa, vastaa viidennessä tämänhetkistä valtion opintotukimenoista. Hallitus siis haluaa poistaa indeksin ja sen lisäksi leikata opintotuesta pois viidenneksen — ryhmältä, joka jo nyt elää köyhyysrajan alapuolella.

Arvoisa rouva puhemies! Tällä esityksellä ja näillä suunnitelmissa näytetään punaista korttia niille hallitusohjelman tavoitteille, että opiskelijat valmistuisivat entistä nopeammin. Tämä johtaa siihen, että opiskelijoilla ei ole mahdollisuutta täysipäiväiseen opiskeluun, vaan edellyttää sitä, että tehdään töitä ja opiskellaan, mitä pystytään töiden ohessa.

17.25 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Tämä on surullinen päivä opiskelijaliikkeelle, opiskelijoille ja opiskelijoiden asiaa kannattaville, ja pahoin pelkään, että se ei tule jäämään ainoaksi surulliseksi päiväksi tällä hallituskaudella.

Opintotuen indeksiin sitomisen puolesta kampanjoitiin monta vuotta, ennen kuin päätös sitomisesta vihdoinkin saatiin aikaiseksi viime hallituskauden loppupuolella. Moni tässäkin salissa istuva edustaja on ollut mukana marssimassa indeksiin sitomisen puolesta. Päätös oli merkittävä voitto opiskelijaliikkeelle, jonka keskeisiä tavoitteita se on ollut.

Kauan tämä etuus ei ehtinyt elinkustannusten nousua seurata, kun Sipilän hallitus on nyt ensimmäisinä opintotukitoimenpiteinään perumassa tämän päätöksen. Tämän esityksen myötä opintotuen indeksitarkistukset jäävät kahden vuoden mittaiseksi ajaksi historiaan. Tämän päätöksen myötä opiskelijoista tehdään taas ainoa väestöryhmä, jonka ensisijaiseksi etuudeksi tarkoitettu tuki ei seuraa yleisen kustannustason nousua lainkaan. Tämä ei ole yhdenvertaista, eikä se ole oikeudenmukaista. Palataan siis vuotta 2014 edeltäneeseen tilanteeseen, jossa opintorahan reaaliarvo ja ostovoima koko ajan kehittyvät negatiivisesti. Arvioidaan, että vuodesta 1992 vuoteen 2007 opintorahan ostovoimasta sulii viidennes. Mitään muita perusteluita kuin säästöt tälle huonolle ja epäreilulle päätökselle ei myöskään anneta. Hallituksen esityksen mukaan opintotuen indeksisidonnaisuuden lakkauttamisen tarkoituksena on vähentää indeksikorotuksista aiheutuvia valtion opintotukimenoja ja siten osaltaan panna täytäntöön hallituksen päättämiä julkisen talouden välttämättömiä sopeutustoimia. Mutta mikäli välttämättömiä säästöjä haetaan, miksi opintotuen osalta ei sitten toimita niin, että jäädytetään indeksi määräajaksi? Säästövaikutukset olisivat samat, mutta toimenpiteenä se mahdollistaisi helpommin indeksitarkistuksiin palaamisen, kun ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2015 vp

loustilanne parantuu. Miksi nimenomaan nuorille ja lapsille tarkoitettujen etuuksien eli opintorahan ja lapsilisien kohdalla poistetaan indeksisidonnaisuus pysyvästi?

Opiskelijaliikkeen toinen keskeinen tavoite on ollut vanhempien tulojen vaikutuksen poistaminen itsenäisesti asuvien täysi-ikäisten opiskelijoiden kohdalla. Hallituksen esityksessä on myönteistä, että tähän ongelmaan puututaan tuloeroja korottamalla 13 prosenttia. Koko ongelmaa ei olla kuitenkaan edelleenkaan poistamassa. Tilanne Suomessa tulee tämän muutoksenkin jälkeen edelleen olemaan se, että itsenäisesti asuvien täysi-ikäisten korkeakouluopiskelijoiden opintotukeen ei vaikuta vanhempien tulojen taso, mutta itsenäisesti asuvien täysi-ikäisten toisen asteen opiskelijoiden kohdalla se vaikuttaa. Tämä ei perustuslakivaliokunnan mielestä edelleenkaan ole hyvin sovitettavissa perustuslain yhdenvertaisuussäätelyyn.

Lopputuloksena saadaan siis tämän esityksen myötä tilanne, jossa hallitus on palauttamassa meidät siihen eriarvoiseen tilanteeseen, jossa opiskelijat ovat ainoa ryhmä, jonka toimeentulo ei seuraa elinkustannustason muutosta ja jossa muualla kuin korkeakouluissa opiskelevia edelleen kohdellaan eriarvoisesti korkeakouluissa opiskeleviin nähden.

Näistä syistä kannatan edustaja Gustafssonin tekemää muutosesitystä ja tulen kannattamaan huomennakin.

17.30 Markus Lohi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ei opiskelijoiden eikä muidenkaan sosiaalietuuksia saavien perustoimeentulo, jonka takaa myös perustuslaki, ole kiinni siitä, onko etuus sidottu indeksiin vai ei, vaan yleensä siitä etuuden tasosta. Nimittäin jos tämä hallitus ei olisi purkanut tätä indeksisidonnaista opintotuen osalta, niin ensi vuonna opintotuki laskisi 0,4 prosenttia. Siis kansaneläkeindeksi tulee ensi vuoden osalta laskemaan 0,4 prosenttia, ja oppositio edellä käytettyjen puheenvuorojen perusteella ilmeisesti haluaa, että opintotukea laskettaisiin ensi vuoden osalta, koska te vastustatte sitä, että tämä indeksisidonnaisuus poistetaan. Jos me ajattelemme lähivuosien tulevaisuutta opiskelijoiden osalta, niin on ennustettu, että kansaneläkeindeksi tulee olemaan ei pelkästään ensi vuonna vaan tulevinakin seuraavina lähivuosina joko nolla tai miinusmerkkinen, joten lyhyellä aikavälillä opposition vaihtoehto tulisi leikkaamaan opintotukea eikä parantamaan siten opiskelijoiden asemaa tältä osin.

Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä tämän indeksin lisäksi esitetään, että opintotuen sidonnaisuutta vanhempien tuloihin silloin, kun kysymys on toisen asteen 18- ja 19-vuotiaista opiskelijoista, tullaan lieventämään niin, että näitä tuloeroja tullaan korottamaan 13 prosentilla. Tämähän on asia, johon myös edellinen hallitus puuttui lieventämällä tätä asiaa, korottamalla näitä tuloeroja. Se oli erittäin hyvä päätös, ja tämä hallitus jatkaa edelleen oikeaan suuntaan niin, että 13 prosentilla nämä tuloerot tulevat korottumaan. Tähän asiaanhan on puuttunut aikoinaan myös perustuslakivaliokunta, joka on selkeästi todennut, että ei ole perustuslain yhdenvertaisuutta koskevan 6 §:n kanssa sopusoinnussa se ajatus, että opiskelijat asetetaan eriarvoiseen asemaan sen perusteella, opiskelevatko he toisella asteella vai korkealla asteella. Kun tätä sivistysvaliokunnan mietintöä lukee, siellä nostetaan esille eduskunnan lausuma, jossa sanotaan, että valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että tämä hallituksen esitys parantaa opiskelijoiden asemaa nykytilaan verrattuna ja on myös sopusoinnussa siinä mielessä perustuslakivaliokunnan lausunnon kanssa. Kysymys ei ole siis niinkään siitä, asuuko opiskelija kotona vai poissa kodista, tai siitä, että asetetaan iän perusteella opiskelijat eriarvoiseen asemaan, vaan perustuslakivaliokunta on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2015 vp

kiinnittänyt huomiota ennen muuta siihen, että opiskelijoita ei voida asettaa eriarvoiseen asemaan sen perusteella, opiskelevatko he toisella asteella vai korkeakouluasteella.

Tässäkin mielessä hallituksen esitys on erittäin tervetullut. Se ei kokonaan poista tätä tilannetta, mutta se vie selvästi paljon parempaan suuntaan, ja edelleen tämän uudistuksen jälkeen se joukko, joka joutuu eriarvoiseen asemaan edellä kerrotulla tavalla, pienenee olennaisesti. Siinä mielessä voi sanoa, että tähän tilanteeseen nähden, mitä me elämme Suomessa, taloudelliseen tilanteeseen nähden, tämä hallituksen esitys on kaikilta osin hyvä ja kannatettava.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Täällä oli muutama vastauspuheenvuoro, eli otetaan ensiksi edustaja Kiuru Krista ja sen jälkeen edustaja Arhinmäki.

17.34 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minun täytyy sanoa, edustaja Lohi, että hyvää teidän puheenvuorossanne oli se, että kiinnititte huomiota tähän perustuslailliseen lausuntoon siitä, että toisen asteen opiskelijoita ja korkeakouluopiskelijoita ei pitäisi kohdella eri tavalla opintotuen ja opintososiaalisten etujen suhteen. Sitä mekin kannatamme. Valitettavaa vain on ollut se, että julkisen talouden jakovara on ollut niin heikko, että tähän asiaan ei ole vielä tullut parannusta. Mutta kannatan lämpimästi sitä, että rahaa tähän löydetäisiin.

Mutta sen sijaan minun täytyy sanoa, että minä en ole koskaan kuullut, en koskaan vielä tässä salissa, ja olen kuitenkin kolmatta kautta jo, tällaista perustelua tästä ihmisten tueksi, perusturvan tueksi rakennetusta indeksisidonnaisuudesta, jossa nämä tuet pysyvät ikään kuin aina siinä kyydissä, missä sitten joka tapauksessa eläminen ja muu kallistuu. Nyt minä ymmärsin tämän kyllä siitä näkökulmasta, että te halusitte suojella sitä kulmaa, ettei käy opiskelijoille niin, ettei saa enää ollenkaan samanarvoista opintotukea kuin ennen. Mutta silloinhan olisi pitänyt hallituksen ryhtyä toimiin, jolloin näitä olisi korotettu, eikä siihen, että selitetään täällä, että indeksi pitää leikata, jotta ihmisille jäisi edes saman verran käteen. Tässä on koira haudattuna. Te leikkaatte tämän suuren historiallisen uudistuksen viime kaudelta, että lopulta saatiin nämä opintososiaaliset edut (Puhemies koputtaa) sidottua indeksiin. Se on väärin, että... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

17.35 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puheenjohtaja! Edustaja Lohi ei ollut tarkkakorvainen eikä tarkkanäköinen lukiessaan opposition vastalauseita. Nimittäin siinä luki, että indeksisidonnaisuuden perusteella korotetaan. Kun aikaisemmin on ollut joitain kertoja, että Kela-indeksi olisi ollut miinusmerkkinen, niin silloin on tehty jäädytyspäätös, jolloin tuki ei laske. No, mitä teki nykyinen hallitus? Päätti jäädyttää kaikki indeksit mutta purki tämän päätöksen, kun huomasi, että indeksi on miinusmerkkinen, eli te tulette käymään työttömien, eläkeläisten kukkarolla ettekä tee sitä päätöstä, joka itse asiassa tässä vastalauseessa on, joka on esimerkiksi vasemmiston vaihtoehtobudjetissa, että koskaan ei mennä miinusmerkin puolelle.

Arvoisa puhemies! Sen sijaan päätös tästä korottamisesta toisen asteen opiskelijoiden kohdalta on hyvä ja oikea. Toimiessani opintotuesta vastaavana ministerinä teimme merkittävät korotukset tähän ja teimme myös päätöksen siitä, että muutaman korotusaskelen kautta poistamme tämän kokonaan, koska ei ole mitään perustetta sille, että 18—19-vuotiailla, itsenäisesti asuvilla opiskelijoilla opintotuen tasoon vaikuttavat vanhempien tulot. Näin ei ole korkeakouluopiskelijoiden puolella. (Ben Zyskowitz: Pitäisi olla niilläkin!)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2015 vp

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän vielä kolme vastauspuheenvuoroa, sen jälkeen mennään puhujalistaan. Eli nämä edustajat ovat edustajat Lohi, Andersson ja Kalmari.

17.37 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tuossa puheenvuorossani sanoin, niin jos tätä indeksisidonnaisuutta ei olisi purettu, tosiasiasa olisi käynyt niin, että opintotuki olisi ensi vuonna laskenut 0,4 prosenttia. (Eduskunnasta: Olisi voinut jäädyttää!) — Totta kai sen olisi voinut jäädyttää, mutta oleellista ei ole perusturvan kannalta se, onko se sidottu indeksiin, vaan oleellista on tosiasiasa se absoluuttinen taso. Kun ajatellaan vaikkapa viime hallitusta, niin te kyllä sidotte lapsilisän indeksiin, mutta samalla sitä leikattiin tosiasiasa, ja tämä kertoo esimerkkinä sen, että oleellista ei ole lapsilisien indeksisidonnaisuus vaan se tosiasiallinen taso, mikä tehdään.

Me laitamme nyt Suomea kuntoon, ja meidän harras toiveemme on se, että kun tämä onnistuu, niin meillä talous olisi aika pian siinä kunnossa, että me voisimme tehdä etuuksiin, niihin etuuksiin, jotka sitä eniten kaipaavat, myös tasokorotuksia. Nyt tämä indeksi tosiasiasa lähitulevaisuudessa tulee kohtelevaan hyvin opiskelijoita, koska heidän opintotukensa ei tule pienenemään.

17.38 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä negatiiviset indeksithän ovat tämmöinen poikkeus, joka johtuu tästä yleisestä huonosta taloustilanteesta. Oikeudenmukainen tapa toimia tässä tilanteessa — erityisesti jos on, niin kuin edustaja Lohi, huolissaan ilmeisesti opiskelijoiden toimeentulosta — olisi jäädytys. Miksi hallitus ei toiminut näin? Silloin kenenkään tuen taso ei laskisi, nämä säästövaikutukset olisivat samat, mutta silloin kun taloudellinen tilanne kohenee, niin se olisi mahdollistanut sen, että palataan näihin indeksitarkistuksiin, että me pystymme myöskin jatkossa huolehtimaan siitä, että opintorahan reaalin arvo ja opiskelijoiden ostovoima säilyvät ja seuraavat tätä yleistä elinkustannusten muutosta. Miksi te ette toimineet näin?

17.39 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin on tärkeää, että se eriarvoisuus, mikä toisen asteen ja korkeakouluasteen välillä on, pienenee. Mutta täällä oppositio aivan väärin argumentein loi mielikuvaa siitä, että nyt opintoajat ensi vuonna ja seuraavana vuonna pitenevät sen takia, että indeksijäädytys tehdään, kun tosiasiasa nyt ei lasketa indeksien pienenemisen kautta opintotukea, jolloin jos sama taso olisi haluttu edes säilyttää, niin olisi pitänyt tehdä erillinen jäädytyspäättös vielä. Minusta on aika kohtuutonta, että luodaan tällaisia mielikuvia, kun huonoimmillaankin sitten, jos se indeksi jossain kohtaa alkaa purra, ei ole todellakaan kysymys isoista rahoista. Totta kai pitkässä juoksussa opintotuet saattavat jäädä jälkeen, mutta jos taloustilanne paranee ja Suomi tästä nousuun lähtee, niin varmasti yksi asia, jota tullaan sitten harkitsemaan, (Puhemies koputtaa) on se, voidaanko opintotukia aikanaan korottaa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä vastauspuheenvuorot edustaja Krista Kiuru, edustaja Lohi ja edustaja Arhinmäki, sitten listaan.

17.40 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä on tosi iso arvovalintakysymys, siis jo se, että te jäädytätte useita indeksejä. Mutta nyt, kun tässä olisi sitten mahdollisuus jäädyttää indeksi, sekään ei käy, vaan te halusitte varmistaa, että se,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2015 vp

että opintotuen pitkän perspektiivin, pitkän aikavälin kestävyys voisi säilyä, otetaan pois. Tätä minä en voi ymmärtää: Miksi? Miksi te teitte tällaisen arvovalinnan? Jos ei eduskunnassa käydä tätä keskustelua, niin tämä on aivan uskomatonta.

Ja sitten minä haluan sanoa toisena näkökulmana, että minä uskon, että Ben Zyskiewicz varmasti kannattaa (Hälinää — Puhemies koputtaa) sitä... — Saanko, puhemies, jatkaa?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Te voitte jatkaa ilman muuta, mutta nyt annetaan puhujalle rauha.

Niin, minä olen tosi syvästi huolissani siitä, että jos opintotukijärjestelmästä haetaan selkeää reformia ja uudistusta, jossa 150 miljoonaa lähdetään hakemaan tuottoa valtion kassaan, niin näillä ihmisillä, jotka elävät opintotuella, ei ole minkäänlaista tulevaisuusperspektiiviä, varsinkaan kun tämä hallitus on päättänyt, että missään nimessä tämä opintotuki (Puhemies koputtaa) ei voi ajassa säilyä, vaan tässä puretaan tämä historiallinen viime kauden päätös.

17.41 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen suuri arvovalinta on se, että me laitamme Suomen kuntoon, ja tässä työssä joudutaan tekemään leikkauksia ja nipistyksiä vähän kaikkialta. Mutta kun minullakin on opiskelijapoika, niin ei häntä kiinnosta mikään indeksi. Häntä kiinnostaa reaalinen ostovoima opintotuessa, ja se paranee ensi vuonna eikä heikkene, kuten te väitätte täällä. Tämä on se tosiasia. Me pysäytämme velanoton Suomessa. Meidän tarkoituksemme on pysäyttää velanotto, mutta sosiaalidemokraatit ja vasemmisto ovat ottamassa velkaa lisää. (Krista Kiuru: Ei olla ottamassa velkaa lisää!) Sehän on se, minkä joutuvat tulevat sukupolvet maksamaan tulevaisuudessa, ja tämä on se suuri arvovalinta, että me emme syö nyt tulevien sukupolvien pöydästä vaan me pysäytämme velanoton ja laitamme Suomen kuntoon. (Krista Kiuru: SDP ei ota enempää velkaa!)

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Arhinmäki. — Sen jälkeen mennään hetkeksi taas puhujalistaan ja otetaan pieni debatti tuossa seuraavassa vaiheessa.

17.42 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun nykyinen opintotukijärjestelmä luotiin vuonna 1992, opintotukea ja opintorahaa ei sidottu indeksiin. Se tarkoitti sitä, että opintotuki ja opintoraha jäivät koko ajan jälkeen yleisistä kustannuksista. Se tarkoitti sitä, että kun lopulta tehtiin 15 prosentin korotus vuoden 2007 vaalien jälkeen, niin sekään ei edes ottanut kiinni siitä aukkoa, joka oli syntynyt. Pitkässä juoksussa nimenomaan tarvitaan indeksi siihen, että opintorahan ja opintotuen taso ei jää auttamattomasti jälkeen, ja tämä on se, mitä haetaan esityksellä. Silloin, jos menee miinusmerkkiseksi, jäädytetään — niinhän hallitus tekee toimeentulotuen osalta, mutta kaikkia muita etuisuuksia nyt leikataan — mutta ei jää tällaisista pitkää häntää, joka on erittäin vaikea saada korjattua.

Edustaja Kalmari, itse en ainakaan puhunut siitä, että tämä indeksiin sitominen on se, joka vie mahdollisuuden opiskelulta (Puhemies koputtaa) ja pakottaa työntekoon, vaan se 70 miljoonan euron leikkaus, jonka hallitus on myös laittanut (Puhemies: Aika!) opintotukeen, on se, joka vie mahdollisuuden.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2015 vp

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten mennään hetkeksi puhujalistaan.

17.44 **Nasima Razmyar sd:** Arvoisa puhemies! Olisin toki toivonut, että, näin tärkeän asian tiimoilta kun olemme vielä tässä vaiheessa iltaa täällä tänään, salissa olisi hieman enemmän edustajia, ja erityisesti olisin toivonut sitä hallituspuolueen suunnasta. Nyt tehdään tosiaankin jälleen kerran sarjassamme näitä historiallisia päätöksiä eikä missään nimessä olla viemässä tilannetta parempaan suuntaan. Tämä on hyvin surullinen päivä, kuten edustaja Andersson täällä jo sanoi, niin opiskelijajärjestöille, opiskelijoille kuin suomalaiselle tulevaisuudelle ja koulutukselle sekä osaamiselle.

Arvoisa puhemies! Nämä hallituksen leikkaukset koulutukseen ja sivistykseen ovat tosiaankin historiallisia. Toisin kuin hallitus yrittää kovasti väittää, ne eivät luo ympäristöä, jossa luovasti kehitetään jotain parempaa ja kauniimpaa. 3 miljardin kokonaisleikkaukset jo muutenkin vaikeassa ja tiukassa tilanteessa lamaannuttavat suomalaisen koulutusjärjestelmän. Tätä linjaa ollaan jälleen kerran jatkamassa täällä tänään opintotukea leikkaamalla.

Opintotuki ja muut opintososiaaliset edut kuuluvat sosiaaliturvaan. Ne eivät ole opiskelijoiden palkkaa. Ne eivät ole palkkaa. Opintotuki on tämän yhteiskunnan panostus siihen, että jokaisella on mahdollisuus panostaa opiskeluun täyspäiväisesti riippumatta siitä, minkälaisesta perheestä tulee, minkälaisesta taustasta tulee ja onko vanhemmilla varaa tukea opiskelijan opiskelua. Opintotuki on tämän yhteiskunnan panostus ennen kaikkea tulevaisuuden osaajiin, panostus siihen, että meidän nuorilla on mahdollisuus kehittää itseään ja luoda Suomeen jotain uutta, jotain parempaa. Yhdessä koulutukseen kohdistuvien muiden leikkausten kanssa herää vahvasti kysymys: millaista yhteiskuntaa te — no, täällä ei kovin montaa keskustalaista, perussuomalaista ja kokoomuslaista ole — haluatte rakentaa? Olen elänyt siinä uskossa, että jokainen puolue haluaa pitää huolta mahdollisuuksista. Minä ja varmasti täällä moni muu on pettynyt siihen, että näistä tavoitteista eli korkeasta sivistyksestä, hyvästä menestyksestä ja tulevaisuudenuskosta ei pidetä kiinni.

Hallituksen esitys leikkaa opintotukea ja jättää sen junnaamaan paikalleen samalla kun muu kustannustaso nousee. Opintotuen taso on jo nyt matala, ja se on jäänyt kaikesta muusta kehityksestä jälkeen. Negatiivisen indeksimuutoksen tekeminen ja sen jälkeen koko indeksin poistaminen on hallitukselta hyvin näköalatonta politiikkaa. Tämä on väärin. Me olemme valiokunnassa kuulleet lukuisia opiskelijoita, lukuisia järjestöjä, lukuisia asiantuntijoita, jotka paitsi pitävät tätä harmillisena, myös näkevät sen, että tämä vaikuttaa opiskelijoiden opiskeluaikoihin, tämä vaikuttaa ennen kaikkea siihen, onko kaikilla opiskelijoilla samanvertaiset mahdollisuudet opiskella Suomessa myös tulevaisuudessa. Jos täällä edustajan poika ei välttämättä tiennyt näistä indekseistä, niin kyllä meidän opiskelijajärjestöt tuntevat hyvin vahvasti sen, mitä indeksit tuottavat ja mitä vaikutuksia sillä on opiskelijoiden elintasoon, joka on tosiaankin tällä hetkellä hyvin matala. Opintotuen leikkaukset johtavat opintoaikojen pidentämiseen, kun opiskelijat yhä enenevässä määrin käyvät töissä. Tämä on täysin hallituksen omia tavoitteita vastaan eikä varsinkaan auta sitä, että työuria pidennetään tai että opiskelijat pääsisivät mahdollisimman nopeasti työelämään, kuten me kaikki täällä yhteisesti toki toivomme.

Sosialidemokraattien vaihtoehto on tukea opiskelua, tukea koulutusta ja sivistystä. Suomalainen vaihtoehto on tukea opiskelua ja panostaa yhteen meidän parhaimmista kilpailukyvyistä. Se kilpailukyky on meille kaikille koulutus ja osaaminen.

Arvoisa puhemies! Arvoisa hallitus ja arvoisat muutamat kansanedustajakollegat! Tätä esitystä ei pidä hyväksyä. Pidetään opintotuki-indeksi ja annetaan opiskelijoille edes se

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2015 vp

kohtuullinen elintaso, edes se kohtuullinen elintaso. Ja ilman muuta kannatan kollegani, edustaja Gustafssonin erittäin hyvää vastaehdotusta. — Kiitoksia.

17.49 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Hallitus on nimennyt osaamisen ja koulutuksen yhdeksi keskeiseksi kärkihankkeeksi. Kuitenkin koulutuksesta leikataan ja myös opintotuki on leikkurissa. Mihinkään muuhun perusetuuteen ei suunnitella vastaavia leikkauksia. Opiskelijaliike sai vuosien taistelun jälkeen suuren työvoiton, kun opintotuki si-dottiin indeksiin vuonna 2014. Nyt indeksi aiotaan poistaa. Johan opiskelijat ehtivät nauttia siitä kaksi vuotta. Jatkossa siis jo nyt matalan opintotuen taso tulee laskemaan, kun yleinen kustannustaso nousee.

Hallituksen linjaus on selvästi ideologinen, sillä jos tavoitteena on saada säästöä tällä hallituskaudella tai estää tuen tason lasku indeksin kehittyessä negatiiviseksi, niin miksi ei voida vain jäädyttää indeksia, kuten täällä on jo tullut aiemmin esille? Miksi indeksisidon-naisuus pitää kokonaan poistaa, mikä johtaa pitkällä aikavälillä opintotuen reaaliarvon las-kuun? Tässä esityksessä taitaakin olla kyse laajemmasta tavoitteesta romuttaa opintora-haan perustuva tukijärjestelmä. Keskustan edustajien lupailut tulevista opintotuen tasoko-rotuksista vaikuttavat hyvin epäuskottavilta, kun tiedetään, että opetusministeri on kerto-nut jatkosuunnitelmista, opintotuen tason noin 20 prosentin leikkaamisesta ja suunnitel-mista muuttaa opintoraha yhä lainapainotteisemmaksi.

Opintorahan lainapainotteisuus on monella tapaa ongelmallinen. Monet vanhemmat ih-miset muistelevat menneisyyttään, jolloin opiskelijat elivät lainan varassa. Taaksepäin kat-somalla ei kuitenkaan löydy eväitä tämän päivän ja tulevaisuuden ongelmiin. Ennen kor-keakoulutus merkitsi hyvin usein varmaa työllistymistä hyväpalkkaisiin töihin ja inflaatio söi lainoja pois, mutta nyt korkeakaan koulutus ei takaa työpaikkaa ja inflaatioluvut ovat matalat. Lainan takaisinmaksukyky ei ole tänä päivänä nuorille mikään itsestäänselvyys. Lainapainotteisuus vaikuttaa etenkin vähävaraisten perheiden lasten kouluttautumiseen. Kun opiskeluita varten on otettava lainaa, tuntuu opiskelu liian riskialttiilta sijoitukselta. Monissa perheissä ei enää uskota, että koulutus kannattaa. Suomi on vaarassa menettää monen lahjakkaan nuoren osaamispotentialin, mikäli näin käy.

Samaan aikaan tavoitellaan kuitenkin opintoaikojen lyhentämistä. Tavoite on ristiriitai-nen opintotuen leikkaamisen kanssa. Kun opintotuki on liian pieni, on lainarahalla elämis-tä kaihtavien nuorten pakko etsiä töitä. Opiskelija joutuu valitsemaan, tekeekö töitä opin-tojen ohella ja valmistuminen hidastuu vai keskittyykö täysipainoisesti opiskeluun, jolloin sitten joutuu ottamaan lainaa. Monet valitsevat mieluummin tekevänsä töitä, vaikka se merkitseekin hitaampaa valmistumista, koska lainaa ei haluta ottaa. Mahdollisuus täysiai-kaiseen opiskeluun on edellytys nopealle valmistumiselle. Opiskelijat ovat ainoa väestö-ryhmä, jonka perustoimeentulo on lainan varassa. Taloudellisesti on kannattavampaa olla työtön kuin opiskelija. Tämä on tosiasia. Nuorille lähetetään viesti, että opiskelu ei kannata. Opintotuen leikkaaminen vain pahentaa jo olemassa olevia kannustinloukkuja.

Arvoisa puhemies! Opiskelijat ja opiskelijaliike ovat lopen kyllästyneitä opintotukeen tehtävistä jatkuvista muutoksista, joihin ovat syypäinä edellisetkin hallitukset. Lähes jokai-nen vuosiluokka opiskelee erilaisten tukikriteerien turvin. On outoa, että jatkuvasti muut-tamalla tämän erittäin pienen perusetuuden tukikriteereitä pyritään milloin vauhdittamaan opintoja, milloin ratkaisemaan kestävyysvajetta, milloin estämään oletettua laiskottelua. Tämä on narulla työntämistä, ja narulla ei voi työntää. Opintoaikojen lyhentämisessä olen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2015 vp

naista on työllisyystilanne, laadukas opintojen ohjaus ja opintososiaaliset palvelut sekä mahdollisuus keskittyä täysipäiväisesti opiskeluun.

Arvoisa puhemies! Hallituksen suunnitelmia jo ennestään pienen opintotuen indeksipoistosta ei voi hyväksyä.

17.53 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kansanedustajat! Pyysin alun perin puheenvuoroa tähän keskusteluun käydäkseni keskustelua valtiosääntöoikeudesta, mutta muutama sana tähän alkuun tästä opintotuen indeksin poistamisesta tällaisena substanssikysymyksenä.

Edustaja Aalto esitti minulle vaativia kysymyksiä mutta joutui valitettavasti poistumaan ennen kuin pääsin vastaamaan, mutta voin hänelle vastata ja muillekin, että en ollenkaan ole osallistumassa tähän huutokauppaan opintotuen tasosta ja sen korotustarpeista. Päinvastoin, viime vaalikaudella, kun tästä indeksiin sitomisesta päätettiin, niin muistan olleeni ainoa, joka siinä keskustelussa kyseenalaisti sen päätöksen järkevyyden. Kysyin silloin, ymmärrämmekö me täällä — tarkoitin eduskunnassa — missä tämä maa taloudellisesti menee, ja täällä me vain — siis viittaen viime vaalikauteen — lisäämme erilaisia sosiaali-etuuksia, ja sen päälle vielä kaikki, suunnilleen kaikista puolueista, vaativat, että lisää pitäisi tehdä. Itse olen sitä mieltä, että meillä on Suomessa suunnilleen maailman anteliaimmin opintotukijärjestelmä, enkä todellakaan näe mitään tarvetta näin vaikeassa taloudellisessa tilanteessa lähteä sitä parantamaan, ja luonnollisesti hyväksyn erilaiset välttämättömät säästöt myös tältä osin.

Mielenkiintoista sinänsä — enkä nyt mene tähän pidemmälle — oli ja on aikaisemminkin ollut se, että esimerkiksi laitavasemmisto ei todellakaan hyväksy sitä, että vanhempien tulot lainkaan vaikuttaisivat opiskelijan yhteiskunnalta saamaan tukeen. Minä taas olen niin vanhan liiton mies, että ajattelen, että jos me rikkaiden lapsille antaisimme vähemmän opintotukea, sitä saattaisi riittää jopa enemmän annettavaksi niille opiskelijoille, jotka sitä oikeasti tarvitsevat. Minä tiedän kaikki nämä universaaliperiaate- ja muut vastalauseet, mutta kun täällä eräs kansanedustaja kertoi opiskelevasta pojastaan, niin onhan se hyvä, että me kaikki täällä kannamme huolta siitä, että kansanedustajienkin lapset varmasti saavat veronmaksajien rahoilla opintorahaa sen sijaan, että näillä kansanedustajan tuloilla elävillä kansanedustajilla, joilta varmasti riittäisi rahaa myös omien lasten taloudelliseen tukemiseen, vaikka lapset olisivatkin jo 18 vuotta täyttäneitä, olisi joku vastuu ja hyvätuloisilla ja varsinkin suurituloisilla ihmisillä jälkeläistään, vaikka nämä olisivatkin 18 vuotta täyttäneitä.

Mutta minä tiedän, että tämä on hyvin vanhanaikaista puhetta, koska totta kai täällä huudetaan, että kaikille kuuluu yhteiskunnan ja veronmaksajien maksama opintoraha eivätkä missään nimessä vanhempien tulot saa, missään nimessä tietystikään, vaikuttaa millään lailla asiaan. Minä olen niin vanhanaikainen, että vaikka minulla on lapsi, joka on jo 30 vuotta täyttänyt, niin koska hän on päätoiminen opiskelija, niin vaan itse taloudellisesti häntä tuen ja luulen, että käytännön elävässä elämässä näin teette te kaikki muutkin.

Mutta mennään siihen valtiosääntöön. Olen aikaisemmin eduskunnan pöytästä monta kertaa arvostellut perustuslakivaliokunnan tiukkoja tulkintalinjoja ja kohdistanut kritiikkiä myös perustuslakivaliokunnan vakituisesti kuuntelemiin asiantuntijoihin. Nyt tässä opintotukilausunnossa perustuslakivaliokunta on kuunnellut vain kahta asiantuntijaa valtiosäännön puolelta, eivätkä hekään kuulu niihin eniten kuultuihin, joten en voi tässä vaiheessa tulilinjalleni ottaa niinkään näitä perustuslakiasiantuntijoita, ennemminkin pitää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2015 vp

katsoa tietysti valiokunnan puheenjohtajien ja jäsenten suuntaan, mutta tässä tapauksessa haluan aivan suoraan myös kiinnittää katseeni valiokuntaneuvosten suuntaan.

Mistä on kyse? Kyse on siitä, että perustuslakivaliokunta antamassaan lausunnossa kirjoittaa — mikä on fakta — että sen mielestä indeksisidonaisuudesta luopumisen taloudellinen merkitys yksilötasolla ei ole kovin merkittävä, kun otetaan huomioon arviot indeksin odotettavissa olevasta kehityksestä lähivuosien aikana. No, tähän on totta. Sen jälkeen valiokunta kirjoittaa näin, yksimielisesti: valiokunnan mielestä ehdotus ei siten — painotus sanalla siten — merkitse sellaista perusoikeuden toteutumistason heikennystä, joka muodostuisi valtiosääntöoikeudellisesti ongelmalliseksi. Eli tästä voimme lukea, että mikäli meillä olisi odotettavissa lähivuosina nopeampaa inflaatiota tai mikäli hallitus olisi esittänyt esimerkiksi 5 prosentin leikkausta opintorahaan tai mikäli hallitus olisi esittänyt niin kuin on ilmoittanut esittävänsä — kun nyt säästetään noin 20 miljoonaa vuositasolla vuonna 19 ja tarkoitus on säästää vielä 50 miljoonaa enemmän — tämän 50 miljoonan euron säästöä tässä yhteydessä, niin tämän perustuslakivaliokunnan yksimielisen lausunnon valossa siitä olisi muodostunut valtiosääntöoikeudellisia ongelmia.

En ollenkaan hyväksy tätä ajattelua. Meillä ei ole voimassa sellaista perustuslakia — en ainakaan minä ole ollut sitä säätämässä, ja olen ollut säätämässä voimassa olevaa perustuslakia — jossa me olisimme naulanneet kiinni esimerkiksi nykyisen opintorahan tason perustuslain suojaamaksi tasoksi joko sivistyksellisten perusoikeuksien kannalta, muistaakseni 16 §, tai sosiaaliturvaan liittyvien perusoikeuksien kannalta, 19 §. Päinvastoin, kun perusoikeusuudistus tehtiin, silloin hallituksen esityksessä ja perustuslakivaliokunnan käsittelyssä todettiin, että "sosiaaliturvaa suunnitellaan ja kehitetään yhteiskunnan taloudellisten voimavarojen mukaisesti ja että kansantalouden ja julkisen talouden tila voidaan ottaa huomioon mitoittaessa sellaisia etuuksia, jotka julkinen valta välittömästi rahoittaa". Tämä on minun mielestäni täydellinen itsestäänselvyys. Ja se, että me nyt vuonna 2015, parikymmentä vuotta sen jälkeen kun perusoikeusuudistus tehtiin, perustuslakivaliokunnan lausunnoilla rupeamme naulaamaan kiinni voimassa olevia etuustasoja ja annamme ymmärtää tällä siten-sanalla, että jos sinne tehdään vähän merkittävämpi muutos kuin mitä nyt indeksijääditys matalan inflaation aikana tarkoittaa, ollaan ajautumassa perustuslaillisiin ongelmiin, on minusta täysin käsittämätön tulkinta eikä se perustu meidän perustuslakiin eikä sen esitöihin.

Haluan vielä siis sanoa, kun puhutaan sivistyksellisistä oikeuksista 16 §:ssä, että kun meillä on kuitenkin mahdollisuus opintolainaan, niin jo opintolain sinänsä mahdollistaa sen, että hyvin vaatimattomista, köyhistä oloista voidaan opiskella niin pitkälle kuin ällä riittää ja tahtoa opiskella riittää. Ja näin juuri tässä maassa on käynyt. Täällä sanottiin, että ei pidä katsoa taaksepäin. Mutta haluan sanoa, että kun suuret ikäluokat tulivat opiskelemaan korkeakouluihin 60-luvun lopulla, ei ollut mitään opintorahaa, oli opintolain, ja opintoraha alkujaan tuli 70-luvun alussa muistaakseni niin, että kaikkein köyhimpien perheiden lapset saattoivat saada opintorahaa. Silloin ei kukaan älynnyt vaatia, että myös kansanedustajien lasten pitää saada opintorahaa niin kuin tänä päivänä laitavasemmisto ja kaikki muutkin täällä salissa vaativat. Nämä suurten ikäluokkien edustajat, kymmenettuhannet, jotka tulivat köyhistä oloista, opiskelivat maistereiksi ja tohtoreiksi tämän opintolainan turvin, ja se täytti sivistykselliset oikeudet. Jokaisella on mahdollisuus opiskella niin pitkälle kuin ällä riittää, omista tai vanhempiensa tuloista ja varallisuudesta riippumatta.

Tällä hetkellä perustuslakivaliokunnassa taitaa olla lapsilisien indeksin poistamisesitys. Jos tällä linjalla jatketaan, niin perustuslakivaliokunta seuraavaksi toteaa, että no joo, kun

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2015 vp

on matala inflaatio, niin lapsilisistä voidaan poistaa indeksit mutta perustuslaillisia ongelmia tulee, jos inflaatio on nopeampi. Tämä on täysin kestämaton ajatus, että juuri ne sosiaalietuuksien tasot, jotka meillä sattuu olemaan nyt vuonna 2015, olisi jotenkin perustuslaissa naulattu siksi vähimmäistasoksi, joka pitää olla riippumatta siitä, mihin tämän maan talous on menossa — vaikka se olisi menossa päin mäntyä, niin kuin se juuri tällä hetkellä on.

Lopuksi sanon, että luulen, että meidän näkökulmamme tähän perustuslailliseen kysymykseen ovat niin erilaiset, kun te täällä ennen kaikkea katsotte asiaa näiden opiskelijoiden ja opiskelijaliikkeen monivuotisen taistelun ja monivuotisten vaatimusten valossa, että en ryhdy tähän keskusteluun tämän pitempään, mutta toivon, että perustuslakivaliokunnan valiokuntaneuvos ja perustuslakivaliokunnan jäsenet ja perustuslakivaliokunnan kuulemat asiantuntijat kuitenkin noteeraisivat tämän kritiikin, joka tässä nyt on esitetty.

18.04 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskoviczin ääneen ajattelua oli sinällään mielenkiintoista kuunnella. Siellä nyt ovat olleet asiantuntijoina oikeustieteen tohtori, dosentti Liisa Nieminen ja professori Veli-Pekka Viljanen. Professori Viljasta olen kuunnellut useamman kerran. Arvostan häntä huomattavasti enemmän perustuslakiasiantuntijana kuin edustaja Zyskoviczia. Silti edustaja Zyskoviczilla on tietysti oikeus esittää mielipiteitään, ja kun en ole saanut tutustua näihin asiantuntijalausuntoihin, niin en myöskään lähde tässä nyt juridiseen viisasteluun. Tässä kohdassa kuitenkin, minkä edustaja Zyskowicz otti esille, puhutaan perusoikeuden (Puhemies koputtaa) toteuttamistason heikennyksestä. No, nyt tämä opintoraha on suuruusluokaltaan 300 euroa, ja sillä ei, edustaja Zyskowicz, kukaan elä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkari: Jos nyt vielä sallitaan vastauspuheenvuoro edustaja Taavitsaiselle ja sitten mennään puhujalistaan.

18.05 Satu Taavitsainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa edustaja Zyskowicz, verotus on paras keino tasata tuloeroja, ja sillä me saamme myös sen vähän rikkaamman perheen vanhemmat osallistumaan näitten opintotukikustannusten maksamiseen. Täällä on viitattu tänään myös siihen, että tämä nykyhallitus leikkaa, jotta velanotto vähenee, ja niin edelleen. Tämä ei pidä paikkaansa. Ei pidä antaa tällaista kuvaa, sillä tämä keltainen kirja tässä sisältää enemmän velanottoa kuin tänä vuonna viime hallitus on ottanut velkaa. Mutta tämä hallitus jakaa tämän velan oman arvomaailmansa mukaisesti esimerkiksi alentamalla autoveroa tai tekemällä muuta tällaista vähän rikkaampaa henkilöä tukevaa politiikkaa, eli politiikka on arvovalintoja. En pidä siitä, että ihmisten annetaan ymmärtää, (Puhemies koputtaa) että tämä hallitus ottaisi vähemmän velkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkari: Puhujalistaan siirrytään, edustaja Yanar.

18.06 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! Minut valittiin eduskuntaan suoraan yliopistosta, joten minulla on tuoreessa muistissa, millaista on elää opiskelijana ja millaista on elää pienellä opintotuella.

Hallitus esittää, että opintorahaa ei enää nostettaisi kansaneläkeindeksin perusteella. Lisäksi hallitus on tuomassa muitakin heikennyksiä opintotukeen tällä kaudella. Pitkän puor-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2015 vp

tamisen jälkeen opiskelijat saivat indeksisidonnaisuuden vuonna 2014 eli viime vuonna. Tässä salissakin on paljon edustajia, jotka ovat olleet niissä mielenosoituksissa vaatimassa tätä asiaa. Lopputulos on se, että opiskelijat käytännössä saivat kaksi korotusta, ennen kuin nykyinen hallitus lopettaa indeksisidonnaisuuden. Kyse on pienistä summista valtiolle, mutta suurista summista, jos ruokakaappi huutaa tyhjyyttään. Näillä korotuksilla on maksettu nuudeleita, tofua, tonnikalaa päiväksi tai pariksi. Pitääkö opiskelijoiden nyt paastota pari päivää kuukaudessa, vai mikä on hallituksen visio?

Opintotuen taso on kohtuuttoman alhainen. Osittain siksi opiskelijoista suurin osa käy töissä. Jos opintotuen annetaan rapautua, yhä suurempi osa opiskelijoista joutuu turvautumaan hanttihommiin opiskelujen sijaan. Tämä tulee hidastamaan työelämään siirtymistä. Minä taas luulin, että hallituksen tavoitteena on se, että opiskelijat siirtyisivät nykyistä nopeammin työelämään. Olen varmaan väärässä. Pakko todeta, että pitkällä aikavälillä ostovoimaltaan aleneva opintotuki saattaa aiheuttaa sen, että entistä enemmän vain rikkaiden lapsilla on mahdollisuus jatkaa opiskeluaan. Toivottavasti emme palaa näihin 60-luvun tilanteisiin. Pakko todeta, että arvon hallitus, opiskelijoilla on muisti. Nyt ei ainakaan yhdenkään opiskelijan tarvitse arvailla, ketkä ovat opiskelijan puolella, ketkä ovat opiskelijaa vastaan.

Arvon hallitus, miettikää nyt vielä kerran. Tällä hetkellä inflaatio on niin alhaista, ettei tästä tule isoja kustannuksia valtiolle lähivuosina. Kysymys on ainoastaan siitä, että hallitus haluaa tehdä pientä kiusaa opiskelijoille. Ongelma on se, että tästä pienestä kiusasta tulee vuosien kuluessa iso kiusa. Hallitus, miksei yritetä saada opiskelijat opiskelemaan? Eikö se olisi kaikkien etu? — Kiitos.

18.10 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajat! Edustaja Zyskiewicz, myös minä olen vanhan liiton miehiä, mutta hieman eri näkökulmasta ilmeisesti. Minä tuen nuorten itsenäistymistä, sen mahdollisuuksia ja erityisesti omaa vastuullisuutta riippumatta siitä, minkälainen tilanne vanhemmilla on. Näen tärkeänä sen, että yhteiskunta tekee mahdolliseksi ja tukee hyvän elämän rakentamista, ja siitä on kysymys tässä opintorahassa, joka kuitenkin on aika marginaalinen raha, sen kaikki täällä ymmärtävät.

Arvoisa puhemies! Tämä opintorahajärjestelmälaki tulisi kokonaan uudistaa, jotta se kohtelisi kaikkia opiskelijoita yhdenvertaisesti, samoin eri oppiasteilla opiskelevia yhdenvertaisesti. Nykyinen laki ei huomioi huollettavien määrää. Jos esimerkiksi on suuri perhe, jossa on paljon lapsia, niin vaikka vanhemmilla olisi kohtalaiset tulot, silloin tämän opiskelijan opintoraha jää todella pieneksi, koska se huomioi vain vanhempien tulot mutta ei huomioi sitä, että niillä vanhemmilla on vaikka kahdeksan huollettavaa. Se on iso puute tässä.

Myöskään opiskelun ja perhe-elämän yhdistämistä ei nykyisessä laissa ole riittävästi otettu huomioon. Nykyisin opiskelevat perheet elävät köyhyysrajan alapuolella, monet heistä. Heidän odotetaan nostavan täysimääräisesti opintovelkaa, eikä toimeentulotukea myönnetä heille helposti. Vaikka kaikki velka nostettaisiin, tulotaso jää todella pieneksi. He ovat maassamme köyhistä köyhimpiä. Perheellisten tulorajoja tulee nostaa tai mieluiten poistaa kokonaan, jotta elintasoa on mahdollista nostaa työnteolla. Opintorahaan tulisi myös saada lapsikorotus.

Näistä parannuksista olisi monenlaista hyötyä. Moni perheellinen saisi mahdollisuuden tehdä loppuun perheen vuoksi kesken jääneet opinnot. Nykyistä useammat voisivat perustaa perheen jo opiskeluaikana, eli nuorten naisten työelämään siirtyminen sujuisi helpom-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2015 vp

min. Tällä olisi tasa-arvovaikutuksia. Muutos olisi todennäköisesti aika kustannusneutraali, sillä ansiosidonnaisten vanhempainetuksien käyttö voisi vähentyä, mikäli useampi perustaisi perheen jo opiskeluaikana. Perheet saisivat todennäköisemmin toivomansa määrän lapsia, kun perhe perustettaisiin optimaalisessa iässä, eli tämä ikärakenteenkin vinoutuma voisi korjaantua. Tässä on paljon puolia.

Lopuksi haluan sanoa sen, että yhdyin tähän vastalauseeseen, joka täällä on. Minusta tämä ei ole sellainen kohta, jossa on viisasta säästää. Ja vielä, mitä vanhemmuuteen tulee, edustaja Zyskiewicz, on ihan normaalia, että vanhemmat, vaikei olisi penniäkään rahaa, yrittävät tyhjästäänkin tukea lapsiaan, jos oikeasti rakastavat lapsiaan, oli sitten tulotaso mikä tahansa. — Kiitoksia.

18.13 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa herra puhemies! Opintotukeen on tulossa muutoksia, joista suurin osa on myönteisiä myös sivistysvaliokunnan yksimielisen lausunnon mukaan. Ainoa erimielisyys tässä hallituksen esityksessä koskee opintotuen indeksisidonnaisuutta.

Sillä, että opintotuen sidonnaisuus indeksistä poistetaan, hallitus itse asiassa estää opintotuen heikkenemisen maamme huonossa taloustilanteessa. Mikäli opintotuki olisi ensi vuonna edelleen sidottu kansaneläkeindeksiin, opintotuen taso laskisi arviolta 0,4 prosenttia, ja jatkossakin indeksin arvioidaan olevan negatiivinen tai lähellä nollaa. Lyhyellä aikavälillä opposition vaatimukset olisivat siten opiskelijoiden edun vastaisia.

Olemme sivistysvaliokunnassa kuitenkin yksimielisesti linjanneet, että asiaan voidaan ja siihen myös kannattaa palata, kun taloustilanne paranee. Vuosittaisten talousarvioehdotusten laatimisen yhteydessä mahdollisuus opintotuen indeksiin sitomiseen voidaan siis arvioida aina uudelleen. On kuitenkin myös kysyttävä, mikä indeksimuoto on opintotuen kannalta paras tuen tason kehittymiseksi, jotta opiskelijan toimeentulo ei heikkene, kuten nyt olisi käynyt ilman hallituksen esitystä. Niin hallitusta kuin oppositiota edustavat sivistysvaliokunnan jäsenet olivat yksimielisiä siitä, että jatkossa arvioidaan, mikä indeksi on soveltuvin opintorahan reaaliarvon ja ostovoiman säilyttämiseksi.

Arvoisa puhemies! Itsenäisesti asuvien 18- ja 19-vuotiaiden toisen asteen opiskelijoiden mahdollisuutta opintotukeen parannetaan korottamalla vanhempien tulorajoja 13 prosenttia. Tulevaisuudessa nämä vanhempien tulorajat pitää saada kuitenkin kokonaan historiaan, jotta tasa-arvoisuus opiskelijoiden keskuudessa saavutetaan iästä riippumatta. Meidän pitää jatkossa myös kokonaisuudessaan päästä eroon monimutkaisesta sosiaaliturvajärjestelmästä ja opiskelijoidenkin osalta suunnata kohti yksinkertaista, toimeentulon aidosti turvaavaa ja kannustavaa perustuloa. Jatkossa suomalaisilla pitää olla nykyistä parempi mahdollisuus niin täysipäiväiseen opiskeluun kuin myös opiskelun ohessa työssäkäynnin ja perheen yhdistämiseen.

Arvoisa puhemies! Hallitus turvaa jatkossakin sen, että suomalaiset saavat yhtenä harvoista kansoista, jolleivät ainoana kansana maailmassa, edelleen ilmaisen toisen asteen tutkinnon ja ilmaisen korkeakoulututkinnon sekä myös toimeentulon opiskelunsa aikana. Tämä oikeus tulee olla kaikilla suomalaisilla perhetaustasta ja asuinpaikasta riippumatta.

18.16 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Yhdenkään nuoren opiskelu ei saa olla varallisuudesta kiinni. Uskon suurimman osan suomalaisista ajattelevan näin. Hallituksen esitys opintotukilain muuttamisesta ei tue tätä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2015 vp

Mielestäni ei ole oikein leikata opintotuesta, ja pidän huonona suuntana lisätä lainapainotteisuutta. Opiskelijalla on opiskeluaikanaan oikeus kohtuulliseen elin- ja asumistasoon. OKM:n julkaisussa viime vuodelta todetaan, että 61 prosentilla korkeakouluopiskelijoista on vaikeuksia saada rahat riittämään. Opintotukea tulisi uudistaa siten, että siitä tulisi mahdollisimman yksinkertainen ja tasa-arvoinen järjestelmä. Esimerkiksi vanhempien tulojen huomioon ottaminen toisen asteen opiskelijoiden kohdalla on erittäin epätasa-arvoinen toimi. Opiskelu on työhön rinnastettavaa toimintaa, joka hyödyttää sekä yksilöä että yhteiskuntaa ja on investointi tulevaisuuteen. Sen tukeminen on täysin perusteltua. Voidaan selvästi osoittaa, että väestön kouluttaminen tuetusti maksaa itsensä pian takaisin suurempina innovaatioina ja parantuneena tuottavuutena.

Keskustelimme tänään useamman tunnin ajan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta. Tällä on myös yhteys koulutukseen, sillä vähemmän koulutetuilla henkilöillä on keskimäärin huonompi tietämys omasta terveydestään ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Mikäli elinolosuhteet ovat ankarat, niin monet arkipäivän käytännön huolet, kuten ruoan riittäminen, ohittavat aktiivisen ja huolellisen oman terveyden vaalimisen ja sen osana riittävän terveyspalveluiden käytön. Lääkeresepti ei auta opiskelijaa, jos hänellä on nälkä tai hänellä ei ole rahaa tarvittaviin lääkkeisiin.

Opintotuen tulee koostua opintorahasta, asumislisästä ja vapaaehtoisesta opintolainasta. Sekä opintotuen että lainan määrän on oltava sidottu elinkustannusindeksiin, jotta niiden tasot eivät jää jälkeen yleisestä kustannustason noususta. Meidän on luotava myös uusi yhteinen asumistukijärjestelmä, joka huomioi maantieteelliset erot ja kustannukset. Säästöjen nimissä tehdyt leikkaukset lapsiin ja nuoriin tulevat lisäämään suomalaisten eriarvoisuutta. Tämä kuvastaa hyvin kylmää arvomaailmaa meidän lapsia ja nuoria kohtaan, jotka ovat juuri niitä, joille meidän tulee antaa tukeva pohja, josta ponnistaa elämään. Opiskelijoiden toimeentulo ja hyvinvointi ovat koko yhteiskunnan asia. Huominen kasvaa tänään, kuten Kalevi Sorsa aikoinaan viisaasti sanoi. Hallitukselta tämä viisaus on valitettavasti unohtunut.

18.21 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Muutama kommentti edustaja Jarvalle, jotta ei synny väärinkäsityksiä. Tässä opposition muutosesityksessä puhutaan opintorahan korottamisesta indeksin mukaisesti, eli oppositio ei halua toteuttaa negatiivisia indeksitarkistuksia. On myös totta, että valiokunnan mietinnössä on linjattu siitä, että on hyvä arvioida, mikä indeksi olisi paras opintorahan osalta. Mutta tämä hallituksen esityshän tässä on se, että ei mikään indeksi olisi paras, ja se ei kyllä vastaa valiokunnan yhteistä näkemystä.

Toistan vielä kerran, että oikeudenmukainen vaihtoehto tässä olisi opintotuen indeksin jäädyttäminen, jolloin tämä vaikutus opintorahan tason osalta olisi sama lyhyellä aikavälillä. Nämä lyhyen aikavälin säästövaikutukset olisivat samat, mutta ne pitkän aikavälin vaikutukset olisivat, että me pystyisimme edelleen varmistamaan sen, että opintorahan reaaliarvo ei laske. On aikaisemmista vuosista jo kokemukset: esimerkiksi vuodesta 1992 vuoteen 2007 tämän indeksiin sitomisen puuttuminen tarkoitti sitä, että viidesosa opintorahan ostovoimasta hävisi.

18.22 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksena tai kommenttina edustaja Anderssonin puheenvuoroon: Tämä erimielisyys tosiaan koskee tätä indeksin poistamista. Mutta siitähän sivistysvaliokunta oli todellakin yksimielinen, että on tarkasteltava, mikä indeksimuoto on oikea, koska me emme tiedä, kuinka pitkään tämä ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2015 vp

loustilanne jatkuu. Ja jos tätä poistoa ei olisi tehty, tämä tukihan olisi todellakin pienentynyt opiskelijoiden osalta. Tähän varsinaiseen tukitasoonhan ei nyt tässä puututa.

Jatkossa, niin kuin tuossa aikaisemmassa puheenvuorossa sanoin, meidän on päästävä tästä monimutkaisesta järjestelmästä eroon. Tämä on myös opiskelijajärjestöistä tullut toive. Tässä meidän pitää edetä siihen suuntaan, että meidän ei tarvitsisi sitä vääntöä käydä. Minä olen itse ollut kymmenen vuotta sitten opiskelijajärjestön puheenjohtajana viimeksi opintorahaa ja asumislisää korottamassa opiskelijoille. Tätä vääntöä edelleen käydään ja jatkuvasti, ja tämä koko järjestelmä pitää muuttua.

18.23 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Lyhyesti edustaja Jarvalle vielä: En tiedä, mihin opiskelijajärjestöön nyt viittaatte tai mihin monimutkaisuuteen, mutta mikään opiskelijajärjestö ei kyllä kannata indeksisidonnaisuuden poistoa opintorahan osalta. Sellaista ei ole esitetty missään. Pidän myöskin valitettavana, että nythän tämän hallituksen esityksen myötä palataan sellaiseen tilanteeseen, jossa opiskelijajärjestöt taas kerran joutuvat käymään pahimmassa tapauksessa monien vuosien ajan tätä taistelua sen eteen, että saadaan tuki jälleen sidottua indeksiin eli päädytään jälleen sellaiseen tilanteeseen, jossa tämä opintorahan taso edes seuraa elinkustannusten nousua. Se, mistä meidän oikeastaan pitäisi puhua, jos me haluaisimme päästä eteenpäin tässä, on se, miten me saamme opintorahan ja tuen tasoa kokonaisuudessaan parannettua.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrymme puhujalistaan.

18.24 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Valitettavasti tämä hallituksen esitys on jälleen linjaus siitä, kuinka hallitus heikentää kaikkein pienituloisimpien ihmisten elämäntilannetta ja kuinka hallitus heikentää opintotukea ja vaikeuttaa sitä kautta entisestään opiskelijoiden kokopäiväistä opiskelua.

Riittävän opintotuen tavoitteena on mahdollistaa kokopäiväinen opiskelu ja mahdollistaa opintojen suorittaminen tavoiteajassa. Tämä on tärkeä tavoite, jonka pitäisi olla perusta kaikelle, koko opiskelulle ja opintotuen kehittämiselle. Nyt valitettavasti tätä tavoitetta ei hallitus hae. Opiskelijat ovat opiskelunsa ohella paljon töissä, jotta he selviytyisivät päivittäisistä perusmenoista, kuten ruuasta, vuokrasta, opiskelutarvikemenoista, vaatteista, puh-taustarvikkeista ja niin edelleen, eli aivan tavallisista meille jokaiselle kuuluvista perusmenoista.

Nyt kuitenkin hallitus ei tue opiskelijoiden kokopäiväistä opiskelua eikä myöskään mahdollista heille selviytymistä kaikista päivittäisistä perusmenoista. Me tiedämme, että toimeentulo-ongelmat vaikuttavat vahvasti opintojen etenemiseen. Me tiedämme myös sen, että riittävä toimeentulo vähentäisi psyykkisiä paineita ja myös taloudellista selviytymistä ja sitä kautta tukisi opiskelijan koko elämäntilanteen hallintaa sekä myös sitten opiskelijoiden etenemistä tavoiteajassa. Tämä tuo myös riskiä sairastua mielenterveysongelmiin, ja valitettava tosiasia on myös se, että opiskelijoitten mielenterveysongelmat ja ahdistukset ovat lisääntyneet opiskelijaterveydenhuollon parissa.

Haluan tässä yhteydessä muistuttaa myös perheellisten opiskelijoiden tilanteesta. He elävät köyhyysrajan alapuolella, ja muissa Pohjoismaissa perheellisillä opiskelijoilla on muun muassa huoltajakorotus, mutta Suomessa tätä ei ole. Perheellisten opiskelijoiden ansaintarajaa pitäisi mielestäni nostaa, mikä sitä kautta helpottaisi perheen ja opiskelun yhteensovittamista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2015 vp

18.27 **Kari Uotila vas:** Arvoisa puhemies! Täällä on viitattu aiemmin keväällä 2011 käytyihin hallitusneuvotteluihin ja niihin saavutuksiin, joita silloinkin vaikeassa taloustilanteessa hallitusohjelmaan saatiin. Saatiin sitoumukset perusturvan nostamisesta, saatiin sitoumukset työmarkkinatuen tarveharkinnan poistamisesta ja saatiin päätökset opintotuen indeksiin sitomisesta ainoana perusturvan elementtinä, joka ei indeksisidonnaisuutta ollut sisällään pitänyt. Kaikki puolueet tämän jälkeen ottivat ylpeinä ja iloisina vastaan opiskelijajärjestöjen kiitokset tästä historiallisesta linjauksesta.

Mutta nyt tilanne on muuttumassa ja tuntuu todella surulliselta, että Sipilän porvarihallitus ei vain jäädytä näitä indeksikorotuksia vaan tekee pysyvän poistamisen. Tämä on murheellinen päivä suomalaisille opiskelijoille.

18.28 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Olen aika hämilläni seurannut tätä opintotuesta käytävää keskustelua täällä tänään. Toteaisin seuraavaa nyt edustaja Jarvalle, kun ei täällä oikein enää muita tämäntyyppisiä argumentteja käyttäneitä ihmisiä ole läsnä mutta niitä useampikin hallituspuolueen edustaja täällä esitti, ajatuksia siitä, että indeksin poistaminen olisi jotenkin opiskelijoiden etu, opiskelijoiden pelastamista köyhyydestä.

Eivät opiskelijat ole tyhmiä. Meillä toistaiseksi vielä onneksi koulutusjärjestelmä on siinä kunnossa, että opiskelijat osaavat laskea. Opiskelijoilla on aika vahva yhteiskuntapoliittinen osaaminen myös. Vaikka te ehkä pystytte huijaamaan itseänne, niin minä en usko, että te pystytte huijaamaan opiskelijoita.

18.29 **Marisanna Jarva kesk:** Arvoisa puhemies! Itse aika paljon vuosikausia näitten asioitten parissa toimineena ja opiskelijajärjestöaktiivina on oltu kyllä vahvasti sitä mieltä, että meidän pitäisi päästä tässä järjestelmän kehittämisessä eteenpäin, ja tiedän, että nykyistäkin opiskelijajärjestöistä on tullut tukea sille, että tämä nykyinen järjestelmä on liian monimutkainen. Esimerkiksi perustulo voisi olla ratkaisu siihen. Siihen viittasin, kun puhuin opiskelijajärjestöistä.

Sitten tästä indeksistä vielä: En tiedä, miten opposition edustajat perustelisivat sen, jos ensi vuonna reaalin opintotuki rahamääränä, joka tulee opiskelijan tilille, olisi tippunut tämän myötä, mikäli tämä indeksi olisi jäänyt ennalleen. Niin, en tiedä, siinä olisi ollut ehkä seliteltävää.

18.30 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulee vähän tyhmä olo tässä, kun toistaa itseään, mutta toistan edelleen, että opposition vaihtoehto ei ollut negatiivisten indeksitarkistusten tekeminen vaan se, että indeksi voidaan jäädyttää, jolloin se ei vaikuta niin, että opintotuen taso laskee. Tällainen vaihtoehto olisi ollut täysin mahdollinen toteuttaa, mikäli hallitus olisi näin halunnut. Hallitus päätti sen sijaan poistaa opintotuen pysyvästi indeksistä, mikä tarkoittaa, että pitkällä aikavälillä tämä tulee olemaan erittäin ongelmallista, mitä tulee opintorahan reaaliarvon ja ostovoiman kehitykseen. Kyllä opiskelijatkin sen hyvin tietävät.

18.30 **Marisanna Jarva kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän tämän perustelun, että jäädytetään, mutta toisaalta sitten edustaja Andersson kuten myös kaikki muut opposition edustajat myös sivistysvaliokunnassa olivat sitä mieltä, että tämä nykyinen indeksimuoto on kyseenalainen ja tässä on juuri se riski, että tämä reaalin opin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2015 vp

totuki pienenee opiskelijoille, ja sen takia pitäisi katsoa myöhemmin, mikä indeksimuoto on oikea.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.